SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2651

av Willhelm Sundman (L)

Statens ansvar för transportinfrastruktur vid försvarsindustrins expansion

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur staten kan bidra till att tillgodose de transportinfrastrukturbehov som följer av försvarsindustrins expansion i kommuner som Karlskoga och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har förändrat Europas säkerhet. Sverige behöver stärka sitt eget försvar samtidigt som vi bidrar till att Ukraina långsiktigt kan försvara sin frihet. I detta arbete har den svenska försvarsindustrin en viktig roll, men när produktionen växer behöver också samhället omkring kunna möta utvecklingen.

Karlskoga kommun är ett tydligt exempel. Här finns en försvarsindustri med kunskap och verksamhet som har betydelse för hela Sverige och för våra samarbetspartner. Expansionen skapar arbetstillfällen och möjligheter för kommunen och regionen. Samtidigt medför utvecklingen ökade krav på vägar, transportanslutningar och möjligheter att ta sig till och från arbetet.

Kommunen och företagen har redan tagit ansvar för att möta utvecklingen. Karlskoga kommun och Saab samarbetade om en ny tillfart till Björkbornsområdet, som färdigställdes till årsskiftet 2025/2026 och invigdes i april 2026. Investeringen visar hur

viktigt det är att den lokala politiska nivån och företagen arbetar tillsammans för att förbättra tillgängligheten när industrin växer. Kommunens årsredovisning för 2025 beskriver däremot behov av fortsatta utredningar av bättre vägförbindelser mellan Björkborn och E18.

Vilka ytterligare åtgärder som behövs och hur de bör genomföras måste avgöras utifrån fortsatt planering och väl underbyggda bedömningar. Erfarenheterna från Karlskoga visar samtidigt varför staten behöver vara en aktiv part i dialogen om framtida transportbehov.

När en industriell expansion har stor nationell betydelse är det rimligt att staten tar ansvar för att nationellt angelägna transportbehov uppmärksammas och kan mötas. Nyttan av fungerande transportanslutningar kan sträcka sig långt utanför kommungränsen även om åtagandet är lokalt. En enskild kommuns förutsättningar bör därför inte ensamma avgöra möjligheten att utveckla transportinfrastruktur som är angelägen för hela landet och i förlängningen, hela Europa.

Goda villkor för företagande och ett ansvarsfullt användande av skattemedel grundläggande. Företagen ska svara för sina egna anläggningar och verksamhetsspecifika investeringar. När expansionen samtidigt ställer nya krav på gemensam transportinfrastruktur behöver ansvarsfördelningen spegla att nyttan kan vara både lokal, regional och nationell. Om åtagandena huvudsakligen hamnar lokalt samtidigt som en stor del av nyttan tillfaller andra kan samhällsekonomiskt motiverade åtgärder bli svåra att prioritera i den kommunala planeringen.

Regeringen bör därför se över hur staten inom befintliga planeringsprocesser snabbt kan bidra till att möta de transportbehov som följer av försvarsindustrins expansion. Där bör Karlskogas erfarenheter särskilt tas till vara i arbetet. I dialog med berörda kommuner, regioner, Trafikverket och företag bör det prövas om dagens ansvarsfördelning och planeringsförutsättningar är ändamålsenliga när betydelsen av en industriell expansion sträcker sig över såväl kommungränser som nationsgränser.

Ukrainas behov av försvarsmateriel understryker vikten av långsiktighet och framförhållning. Sveriges stöd behöver kunna upprätthållas över tid, vilket gör det angeläget att samhällets planering håller jämna steg med försvarsindustrins utveckling. Transportinfrastruktur tar tid att planera och genomföra. Därför behöver kommande behov identifieras innan de blir hinder för transporter eller fortsatt expansion.

Det är särskilt angeläget att planeringen av infrastrukturen samordnas med industrins investeringar. Tydligare besked om ansvar, möjliga åtgärder och tidplaner skulle ge kommuner och företag bättre förutsättningar att planera. Behoven bör hanteras samlat i arbetet med nationell transportplan och berörda länsplaner, med hänsyn till såväl godsflöden som arbetspendling.

Åtgärderna behöver vägas mot andra angelägna transportbehov och bedömas utifrån kostnadseffektivitet, trafiksäkerhet och långsiktig samhällsnytta. Möjligheterna att använda befintlig infrastruktur bättre bör tas till vara. Samtidigt behöver det nationella intresset få genomslag i planeringen, så att nödvändiga åtgärder inte faller mellan olika aktörers ansvarsområden.

Karlskoga ska ha goda förutsättningar att fortsätta utvecklas som industriort. Utvecklingen där bidrar till Sveriges säkerhet och förmåga att långsiktigt stödja Ukraina. Därför behöver staten ta ett aktivt ansvar för att de gemensamma transportbehoven kan säkras. Det är ett ansvar som sträcker sig hela vägen till fronten.

Willhelm Sundman (L)